

SITUAȚIA ACTUALĂ A REZERVAȚIILOR ȘTIINȚIFICE NATURALE, A PLANTELOR OCROTITE ȘI RARE DIN MOLDOVA

V. ZANOSCHI, C. TOMA, GH. VIȚALARIU

In the paper there is presented summarily the influence of man on the ecological equilibrium which has determined profound transformations through deforestation, fallowing, draining and pollution. Accordingly, the disappearance of numerous species of plants and animals has resulted, a reason for setting up of a number of 108 obyectives with protective regime in all the countries of Moldavia.

Of those 108 natural nature reserves, 22 are botanic (floristicae), 28 forest, 5 dendrological, 14 botanic and forest, 2 geological-botanic, 7 paleontological, 14 botanic and forest, 2 geological-bo-

tanic, 7 paleontological, 8 complex, 10 geological, 3 paleontological-geological, 1 faunistic, 4 aesthetic, 1 forest-faunistic, 1 botanic-paleontological.

On the basis of the same normative documents there are protected 79 species of plants, 35 species of animals, as weel as 622 isolated specimens or groups of trees.

At present, at the proposal of the Ministry of Environment three National Parks were delimited and scientifically proved on the territory of Moldova: The Ceahlău National Park, the Călimani National Park, the Bicăz Gorges-Hășmaș National Park.

Influența omului asupra echilibrului ecologic

Omul este un produs al evoluției biosferei. El rămâne integrat în biosferă deoarece existența lui este strâns legată de a celorlalte specii, de întregul înveliș viu al planetei.

În procesul apariției și evoluției speciei umane au acționat, pe lângă legi biologice și sociale a căror bază este reprezentată de muncă. Prin muncă,

omul a reușit să învingă forțele potrivnice ale naturii și să folosească mai bine resursele naturale. Cu ajutorul produselor muncii a reușit să se adapteze la toate zonele ecologice ale planetei. Datorită științei și tehnologiei omul a devenit specie dominantă în biosferă putând transforma mediul, adaptându-l la nevoile sale. Acțiunea omului asupra mediului înconjurător este practic nelimitată, necontrolată și de o intensitate impresionantă. În general, biosfera se caracterizează printr-o mare stabilitate față de influențele exterioare, ceea ce se reflectă în faptul că ea poate suporta modificări profunde ale structurii sale fără ca procesele esențiale să fie afectate. Această plasticitate constituie un atu important pentru om, căci ea îi permite, într-o mare măsură să transforme biosfera și să exploateze unele dintre elementele sale după nevoile lui. Totuși, transformarea nu poate depăși anumite limite fără a amenința echilibrul dinamic al biosferei. În regiuni întinse ale lumii aceste limite au fost deja depășite. Acțiunea necontrolată, nelimitată și nechibzuită a omului asupra biosferei s-a soldat cu deteriorarea unei părți importante a biosferei, antrenarea epuizării solurilor și resurselor de apă dulce, poluarea mediului ambiant, distrugerea resurselor naturale, dispariția regretabilă a unor specii de plante și animale etc.

Pe ce căi s-a ajuns la această situație?

Agricultura determină de-a lungul celor 10.000 de ani de existență cea mai amplă acțiune de transformare a biosferei, necomparabilă azi ca amploare cu nici o altă formă de activitate umană.

O primă consecință a practicării agriculturii constă în distrugerea stepelor străbune și transformarea lor într-un «deșert cultural» pe de o parte, iar pe de altă parte în răstrângerea treptată a pădurilor în favoarea culturilor și pajiștilor. (De pildă în S. U. A. cu 400 de ani în urmă existau 170 milioane ha. pădure, acum nu mai sunt decât 8 milioane ha). Distrugerea pădurii are urmări grave și numeroase, printre care menționăm: modificări climatice negative manifestate prin aridizarea, degradarea solului, viituri violente; inundații, colmantări rapide a lacurilor naturale și a bazinelor de acumulare etc.

Între fenomenele ce joacă un rol important în reducerea resurselor disponibile trebuie menționată eroziunea solului, de care tot omul rămâne principalul responsabil. Eroziunea solului este un proces care are loc în mod natural. Dar, pe solurile protejate de păduri și vegetație ierboasă nepertur-

bată, refacerea solului echilibrează eroziunea lui. Dacă pădurile sunt distruse și vegetația cealaltă exploatată nerațional, mai ales prin suprapășunare, atunci eroziunea devine mai intensă decât refacerea și ca urmare solul se degradează. Prin arături omul transformă anual suprafețe imense de soluri în pământuri afânate și de aceea, pe aceste terenuri, eroziunea este mult mai activă.

În România combaterea eroziunii solului constituie astăzi o problemă națională, de importanță vitală pentru economia țării.

La ariditatea determinată de distrugerea pădurilor se adaugă desecarea conștientă a numeroase mlaștini. Desecarea sistematică a mlaștinilor în regiunile temperate reprezintă o mare eroare deoarece acestea reglează nivelul pânzei freatice, furnizându-i apă vara și absorbind apa marilor ploii, evitând inundațiile.

La dereglările produse de despăduriri și desecări se adaugă poluarea apelor. Aceste acțiuni nesăbuite ale omului au generat criza de apă dulce pentru omenire. După datele O. N. U. 70% din populația globului nu dispune în prezent de apă salubă, iar maladiile transmise prin apă insalubră curmă viețile a 9 milioane de oameni pe an.

O altă cauză care duce la reducerea surselor disponibile o constituie creșterea la proporții uluitoare a orașelor și înmulțirea mijloacelor de transport care solicită o amplă rețea de comunicații.

Suprafața totală a terenurilor arabile ale pământului este de circa 14 milioane km². Din această suprafață, în țările dezvoltate, cca. 3.000 km² sunt ocupați anual de construcții urbane.

Altă cale prin care omul deteriorează mediul înconjurător este poluarea, adică modificarea mai mult sau mai puțin dăunătoare pentru om și celelalte ființe vii, a factorilor mediului ambiant, prin introducerea în mediu a unor deșeuri ale activității umane cunoscute sub numele de poluanți. Poluanții sunt de natură chimică, fizică, biologică etc. Ei pot deteriora toate componentele mediului ambiant: solul, apa, aerul etc.

O altă consecință a intervenției omului asupra biosferei o constituie dispariția a numeroase specii de plante și animale.

Dispariția sau scăderea până la un nivel critic a speciilor, local sau pe tot arealul lor se datorează adesea supraexploatării lor (vânătoare, pescuit, suprapășunat etc.); de multe ori este consecința perturbării mediului lor de viață.

Se apreciază că numărul speciilor de vertebrate dispărute în timpurile istorice este de 311. În ceea ce privește nevertebratele nu există o evidență clară a speciilor dispărute sau pe cale de dispariție. Referitor la plante nu dispunem de o evidență clară a speciilor dispărute. Evaluări aproximative arată însă că circa 20.000 specii de plante sunt amenințate cu dispariția totală. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii, prin comitetul special însărcinat cu protecția plantelor amenințate a întocmit în 1977 «Listă roșie a plantelor endemice, rare și amenințate», constatându-se cu această ocazie că fiecare a 5-a specie a continentului european este amenințată cu dispariția.

Consecințele acțiunii omului asupra echilibrelor ecologice menționate mai sus îngrijorează largi cercuri de specialiști, precum și guvernele unor țări. Această îngrijorare este exprimată în numeroase împrejurări, sub diferite forme, iar concluzia generală, unanim acceptată constă în *necesitatea ocrotirii naturii*.

Care sunt scopurile ocrotirii naturii?

După Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii acestea sunt următoarele: 1. Asigurarea utilizării raționale, conservării și refacerii resurselor naturale; 2. Ocrotirea mediului natural de viață al omului (aerul, solul și apa) de poluare și de contaminare prin agenți patogeni; 3. Conservarea și înfrumusețarea peisajelor naturale; 4. Conservarea unor monumente ale naturii de o deosebită frumusețe și însemnătate științifică (specii rare de plante și animale, terenuri bogate în minerale, peșteri și alte formațiuni naturale).

Cum pot fi atinse aceste scopuri?

Răspunsul ar fi unul singur: aceste probleme își pot găsi soluționarea numai printr-un sistem de măsuri organizatorice, legislative, tehnice și educaționale de apărare a resurselor naturale, atât pe plan local cât și global.

Ce s-a făcut în acest sens, până în prezent, în Moldova?

La primul Congres al naturaliştilor din România, ținut la Cluj în 1928, marele botanist Al. Borza raporta de pe teritoriul Moldovei existența a 4 rezervații naturale înființate până în anul 1928 (Codrul Slătioara, Mlaștini

turboase Poiana Stampei; Fânașurile de la Bosanci și Fânașurile de la Boianceni) și 4 rezervații proiectate a se înființa pe viitor (Stepă lângă Jijia, Mânăstirea Neamțului, Ceahlăul, Stepe la Hanu Conachi). De atunci și până în prezent, naturaliștii, silvicultorii, geologii, paleontologii, geografii și alte categorii de specialiști, iubitori ai naturii au militat consecvent pentru organizarea ocrotirii naturii în Moldova.

Astfel, prin eforturi stăruitoare s-a procedat la alegerea și delimitarea obiectivelor ce urmau să fie ocrotite pe teritoriul fiecărui județ cum ar fi: ecosisteme cât mai nealterate, cuprinzând o mare diversitate de specii; specii rare pe cale de dispariție sau deosebit de valoroase științific, economic, estetic; exemplare rare, izolate ale unor specii, remarcabile prin vârsta sau dezvoltarea lor; zăcăminte fosilizate, de mare valoare științifică etc. Apoi, pentru fiecare din aceste obiective s-a întocmit o fundamentare științifică caracteristică, care se referă la floră, faună, geologie, paleontologie, arbori de o deosebită importanță științifică și peisagistică.

După alegerea și delimitarea obiectivelor și motivarea științifică a necesității ocrotirii lor urmează pasul cel mai dificil de realizat – legiferarea ocrotirii acestora.

La primul Congres al Naturaliștilor din România nici un act normativ nu prevedea ocrotirea vreunei rezervații naturale sau monument al naturii pe teritoriul Moldovei. Fauna nu beneficia nici ea de o protecție din partea legilor ci doar fauna de interes cinegetic, prin legile de vânatoare, se bucura de o anumită ocrotire.

La sesizarea și propunerile oamenilor de știință, după repetate și îndelungi insistențe, organele administrației de stat au aprobat înființarea a 108 rezervații pe întreg teritoriul Moldovei. Dintre acestea 11 sunt protejate prin H.C.M., 91 beneficiază de protecție în baza unor decizii locale, iar 6 sunt ocrotite provizoriu.

Din cele 108 rezervații, 22 sunt botanice (floristice), 28 forestiere, 5 dendrologice, 14 botanice și forestiere, 2 geologice-botanice, 7 paleontologice, 8 complexe, 10 geologice, 3 paleontologice-geologice, 2 forestiere-geologice, 1 faunistică, 4 estetice, 1 forestieră-faunistică, 1 botanică-paleontologică.

Prezentăm, în continuare, lista acestor rezervații pe județe, după documentele existente la Biblioteca Academiei Române-Filia Iași și la Agențiile de supraveghere și protecția mediului din Moldova:

Denumirea rezervației	Supraf. (ha)	Tipul rezervației	Legalitatea HCM Dec.-Prov. loc.		
JUD. BACĂU					
1. Izvorul Alb Dărmănești	3,0	forestieră	—	117/1974	—
2. Parc dendrologic Dofteana	24,1	dendrologică	—	"	—
3. Parc dendrologic Hemeiș	47,5	dendrologică	—	"	—
4. Pădurea Runc-Rahova	57,5	forestieră	—	"	—
5. Pădurea Arsura	34,5	forestieră	—	"	—
6. Pădurea Slănic Moldova	571,0	botanică-forest.	—	"	—
7. Dealul Perchiu	90,0	botanică	—	"	—
8. Pădurea Cambur	32,6	forestieră	—	"	—
JUD. BOTOȘANI					
1. Pădurea Tudora	124,7	forest.-botanică	—	688/1975	—
2. Stâncă Ștefănești	3,0	geolog.-forest.	—	"	—
3. Pădurea Vorona	60,0	forestieră	—	"	—
4. Pădurea Stuhosa-Suharău	60,7	forest.-botanică	—	"	—
5. Pădurea Horlăceni	5,2	botanică-forest.	—	"	—
6. Parcul dendrologic Brăești	1,5	botanică-forest.	—	"	—
7. Pădurea Ciomohal	77,1	botanică-forest.	—	"	—
8. Codrul Eminescu	1018,3	forestieră	—	"	—
9. Stâncă Ripiceni	1,0	botanică	—	"	—
JUD. GALAȚI					
1. Pădurea Breana-Roșcani	50,0	botanică	—	622/1970	—
2. Dunele Hanul Conachi	83,85	complexă	—	1063/1967	—
3. Pădurea Pogănești	33,5	forestieră	—	—	—
4. Rateș-Tecuci	1,5	paleontologică	—	1063/1967	—
5. Tirighina-Barboși	1,0	paleontologică	—	"	—
6. Pădurea parc Gârboavele	570,0	forestieră	—	—	—
JUD. IAȘI					
1. Dealul Repedea	5,8	geologică	1624/1955	557/1973	—

SITUAȚIA ACTUALĂ A REZERVAȚIILOR ȘTIINȚIFICE NATURALE

Denumirea rezervației	Supraf. (ha)	Tipul rezervației	Legalitatea HCM Dec.-Prov. loc.		
2. Valea lui David	50,0	botanică	–	389/1969	–
3. Humosu Deleni	73,3	forestieră	–	557/1973	–
4. Pădurea Uricani	68,0	forestieră	–	"	–
5. Pădurea Roșcani-Trifești	32,0	forestieră	–	"	–
6. Pădurea Cătălina-Cotnari	7,6	forestieră	–	"	–
7. Galata-Miroslava	1,7	botanică	–	"	–
8. Valea Lungă-Holboca	1,0	floristică	–	"	–
9. Pădurea Poieni-Cărbunărie	9,2	forest.-botanică	–	"	–
10. Sărăturile Valea Ilenei	10,0	botanică	–	"	–
JUD. NEAMȚ					
1. M-tele Ceahlău (Parc Național)	17.200	complexă	OM7/1990	–	–
2. Cheile Bicaz-Hășmaș (P.N.)	11.600	complexă	"	–	–
3. Pădurea Coșman-Tarcău	175,0	forestieră	–	290/1971	–
4. Păd. Vânătorii Neamțului	55,0	forestieră	–	"	–
5. Codrii de Argint-Văratec	3,0	forestieră	–	"	–
6. Codrii de Aramă-Văratec	21,0	forestieră	–	"	–
7. Brazi-Pângărați	2,0	forestieră	–	"	–
8. Parcul Roznov	3,0	dendrologică	–	"	–
9. Parcul Văleni	3,0	dendrologică	–	"	–
10. Parcul Grumăzești	2,0	dendrologică	–	"	–
11. Dealul Vulpii Boțoaia	2,0	botanică	–	"	–
12. Dumbrava Roșie	2,5	botanică	–	"	–
13. Piatra Teiului		geologică	–	"	–
14. Locul fosilier Pietricica	23,0	paleontologică	–	"	–
15. Locul fosilier Cozla	5,0	paleontol.-geol.	–	"	–
16. Cheile Șugăului	90,0	geolog.-botanică	–	"	–
17. Locul fosilier Cernegura	5,0	paleontologică	–	"	–
18. Peștera Toșorog		geologică	–	"	–

Denumirea rezervației	Supraf. (ha)	Tipul rezervației	Legalitatea HCM Dec.-Prov. loc.		
19. Stâncă Șerbești	5,0	geologică	—	"	—
JUD. SUCEAVA					
1. Tinovul Mare (P-na Stampei)	675,1	bot.-zoologică	1025/1955	—	—
2. Frumoasa (fânețe)	9,0	botanică	1149/1932	—	—
3. Ponoare (fânețe)	24,4	botanică	"	—	—
4. Codrul secular Slătioara	274,2	forestieră	284/1941	—	—
5. Golul Todirescu-Rarău	44,4	botanică	"	—	—
6. Giurnalău (Valea Putnei)	290,0	forestieră	"	—	—
7. Pietrele Doamnei-Rarău	568,7	geol.-botanică	1625/1955	—	—
8. Răchitișul Mare	177,5	botanică	"	—	—
9. Tinovul Găina	1,0	botanică	"	—	—
10. Stratele de Pojorâta	1,0	geologică	518/1954	—	—
11. Bâlea Lala	1000,0	geol.-bot.-zool.	—	433/1971	—
12. Călinami (Parc Național)	15.300	complexă	OM7/1990	"	—
13. 12 Apostoli	200,0	geologică-zool.	—	"	—
14. Piatra Țibăului	10,0	geologică	—	"	—
15. Piatra Pinului	1,0	geologică	—	"	—
16. Piatra Șoimului	1,0	geologică	—	"	—
17. Moara Dracului	10,0	geologică	—	"	—
18. Piatra Buhăi	2,0	geologică	—	"	—
19. Dealul Toanțelor	3,0	zoologică	—	"	—
20. Parcul oraș Vatra Dornei	50,0	estetic	—	"	—
21. Parcul dendrologic C. Pombeșu	5,0	estetic	—	"	—
22. Parcul oraș Rădăuți	5,0	estetic	—	"	—
23. Parcul oraș Suceava	3,0	estetic	—	"	—
24. Lunca de la Salcea	10,0	botanică	—	"	—
25. Mlaștina Ochiuri-Rădăuți	5,0	botanică	—	"	—
26. Timovul Șarul Dornei	35,0	botanică	—	492/1973	—

SITUAȚIA ACTUALĂ A REZERVAȚILOR ȘTIINȚIFICE NATURALE

Denumirea rezervației	Supraf. (ha)	Tipul rezervației	Legalitatea		
			HCM Dec.	Prov. loc.	
27. Cheile Zugrenilor	159,0	geol.-bot.-forest.	-	"	-
28. Cheile Lucavei	40,0	geologică-forest.	-	"	-
29. Pădurea Zamostea-Luncă	115,3	forest.-botanică	-	"	-
30. Peșterile Luanei	1,0	geologică	-	"	-
31. Quercetumul de la Crujana	32,3	forestieră	-	"	-
32. Făgetumul Dragomira	134,0	forestieră	-	"	-
33. Măgura Câmpulung Mold.	1,0	floristică	-	433/1971	-
34. Pădurea Valea Putnei	321,9	forestieră	518/1954	-	-
35. Timovul Grădinița	236,5	bot.-zoologică	"	-	-
36. Timovul Lucina	1,0	botanică	"	-	-
JUD. VASLUI					
1. Fânașul de la Glodeni	6,0	botanică	-	220/1973	-
2. Coasta Rupturile-Tanacu	6,0	botanică	-	"	-
3. Movila lui Burcel	12,0	botanică	-	"	-
4. Pădurea Hârboanca	41,6	forest.-botanică	-	"	-
5. Pădurea Brăhășoia	27,9	forest.-botanică	-	"	-
6. Pădurea Bălteni	22,0	forest.-botanică	-	"	-
7. Pădurea Bădeana	69,0	forestieră	-	"	-
8. Pădurea Seaca-Movileni	41,1	forestieră	-	"	-
9. Nisipăria Hulubăț	2,5	paleontologică	-	"	-
10. Locul fosilier Mălușteni	10,0	paleontologică	-	"	-
JUD. VRANCEA					
1. Pădurea Cenaru I	118,9	forestieră	156/1973	156/1973	-
2. Pădurea Cenaru II	116,5	forestieră	-	"	-
3. Focul viu - ndreiașu	2,0	geologică	-	1063/1967	-
4. Reghiu-Scruntar	15,0	geol.-paleontol.	-	156/1973	-
5. Pădurea Tișița	344,9	forestieră	-	"	-
6. Pădurea Lepșa-Zboina	247,0	forestieră	-	"	-

Denumirea rezervației	Supraf. (ha)	Tipul rezervației	Legalitatea HCM Dec.-Prov. loc.		
7. Zăbala	425,0	forestieră	–	"	–
8. Pădurea Schitu Dălhăuți	126,0	forestieră	–	"	–
9. Cascada Putnei	10,0	complexă	–	"	–
10. Pădurea Izvoarele Nărujei	7,8	forestieră	–	"	–

În baza aceluiași acte normative beneficiază de protecție 79 specii de plante, 55 specii animale precum și 622 exemplare izolate sau grupuri de arbori seculari.

În prezent, la propunerea Ministerului Mediului s-au delimitat și fundamentat științific trei parcuri naționale pe teritoriul Moldovei, legiferate cu OM 7/1990: Parcul Național Ceahlău, Parcul Național Călimani, și Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș.

Așadar, eforturile permanente ale oamenilor de specialitate, iubitori ai naturii au condus la progrese însemnate pe planul organizării protecției naturii în Moldova. Rezervațiile înființate pot păstra nealterată o parte din natura acestor meleaguri. În interiorul lor își găsesc refugiu și pot supraviețui elemente floristice și faunistice rare, de o deosebită importanță științifică.

În general, rezervațiile naturale, monumente ale naturii, plantele rare și arborii seculari se bucură de protecția maselor largi, aceasta făcându-se în majoritatea cazurilor din respect pentru natură, ceea ce dovedește că poporul nostru a iubit și iubește natura. Așa se explică faptul că aceste frumuseți hărăzite pământului nostru au ajuns să fie contemporane cu noi. În acest context, noi avem datoria morală să transmitem urmașilor noștri frumusețile naturale ale acestor meleaguri. Dar, se cunosc și se întâlnesc tot mai frecvent și unele abateri de la simțul estetic, precum și eludarea unor legi și dispoziții privind rezervațiile naturale. Acest lucru este cu atât mai regretabil cu cât unele abateri sunt înfăptuite de organele împuternicite să asigure respectarea legilor. Astfel sunt cunoscute cazurile unor primari și prefecți care au construit în spațiile ocrotite sau au emis autorizații de construcții pe aceste terenuri ocrotite.

Apoi este durerea că sub privirile noastre neputincioase și datorită nepăsării totale a unor agenții pentru supravegherea și protecția mediului, persoane inculte și iresponsabile recoltează și comercializează specii rare, ocrotite de lege precum *Fritillaria meleagris*, *Leucojum aestivum*, *Paeonia*

peregrina var. romanica, *Galanthus graecus* etc. De asemenea, în unele rezervații, de pildă cea de la Valea lui David se pășunează abuziv, se incendiază iarba sau se cosește fără aprobare. În unele cazuri, gardurile protectoare au fost distruse iar materialele furate.

Multe rezervații sunt periclitare de aplicarea incorectă ori abuzivă a Legii Fondului Funciar.

Cu toate acestea rămânem încrezători în înțelepciunea și bunul simț al poporului nostru. Speranța că vom putea păstra și transmite generațiilor viitoare comorile moștenite de la străbuni, rămâne vie.

Ce ar trebui să facem în continuare pentru ca speranța noastră să devină realitate ?

– În primul rând trebuie să milităm intens pentru sporirea gradului de legalitate a rezervațiilor existente. Dacă în prezent numai 11 rezervații sunt protejate prin HCM sau OM, pe viitor ar trebui ca toate cele 108 rezervații existente să beneficieze de această protecție; În al doilea rând trebuie să acționăm, cu aceeași consecvență, pentru a mări numărul rezervațiilor naturale și a spori suprafața lor. În al treilea rând este necesar să se găsească modalitățile de împrejmuire, pază și ocrotire efectivă a tuturor obiectivelor protejate.

Pentru ca ansamblul măsurilor privind organizarea ocrotirii naturii să fie eficient se impune educația populației, de la copii până la organele de decizie. Sistemul educațional trebuie să dezvolte conștiința oamenilor în așa fel încât fiecare membru al societății să înțeleagă răspunderea pe care o are în fața generației sale și a celor viitoare pentru păstrarea bogățiilor și frumuseților naturii.

Permanența omenirii și sănătatea ei fizică și spirituală depind de rezervele unei naturi nealterate pe care suntem datori să o păstrăm. Alterând iremediabil natura periclităm omul; de aceea ocrotirea naturii trebuie să devină parte integrantă a convingerilor noastre morale.

BIBLIOGRAFIE

1. Borza Al., 1924 – Bul. Grăd. Bot. Univ. Cluj, vol. 4, nr. 1
2. Burduja C., Manoliu Al., 1980 – *Ocrotirea naturii, turism, tehnică. Ocrotirea naturii în Moldova*, Iași.
3. Ciobanu M., Grasu C., Ionescu V., 1972 – *Monumente ale naturii din jud. Neamț, Piatra Neamț*

4. Horeanu Cl., Cogeana I., 1981 – *Rezervații naturale și monumente ale naturii din jud. Vaslui, Vaslui*
5. Horeanu Cl. și colab., 1981 – *Rezervații naturale și monumente ale naturii din jud. Vrancea. Complexul Muzeal Vrancea, secț. Șt. Nat., Focșani*
6. Ionel A., Manoliu Al., Zanoschi V., 1986 – *Cunoașterea și ocrotirea plantelor rare.*
Edit. Ceres, București
7. Părvu C., 1983 – *Plante și animale ocrotite în România* Edit. Șt. și Enciclop., București
8. Pop E., Sălăgeanu N., 1965 – *Monumente ale naturii din România.* Edit. Meridiane, București.
9. Racoviță E., 1935 – *Monumentele naturii. Definiții, clasificare, norme pentru aplicarea legii.* Acad. Rom. București
10. Seghedin T.G., 1983 – *Rezervațiile naturale din Bucovina.* Edit. Sport-Turism, București.
11. Toniuc N., Boșcaiu N., Filipașcu Al., 1975 – *Ocrot.nat. și med.înconj. t. 19, nr. 2,* București.
12. Toniuc N. și colab., 1969 – *Călduza Monumentelor naturii din Moldova, Iași*
14. * * *, 1979 – *Ocrotirea naturii nemșene.* Muz. Șt. Nat. Piatra Neamț
15. * * *, 1980 – *Ocrotirea naturii în Moldova.* Acad. R. S. R., Fil. Iași, Subcomisia Monumentelor Naturii, Iași.